

Таким чином, фінансова інфраструктура виступає не лише технічним механізмом акумуляції ресурсів, а комплексною системою, яка визначає рівень економічної самодостатності територіальних громад і їх здатність до довгострокового розвитку. Її модернізація потребує поєднання інституційних реформ, удосконалення нормативно-правової бази та підвищення професійної компетентності управлінських кадрів.

Список використаних джерел

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Мельник Л. А. Фінансово-економічні аспекти формування спроможних територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 24. С. 123–128. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.24.123.
4. Дерев'янчук В. Економічна децентралізація в Україні: здобутки, виклики, завдання, міжнародний досвід. *Економіка та суспільство*. №67. 2024. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-32>.

Демих М.А.,
студентка 1 курсу
факультету податкової справи, обліку та аудиту
Науковий керівник – **Скорик М.О.,**
канд. екон. наук, доцент
Державний податковий університет
м. Ірпінь

ПОВОЄННЕ ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ БІЗНЕСУ, ГРОМАД ТА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну завдало безпрецедентних збитків національній економіці. За оцінками Київської школи економіки, прямі збитки від руйнування інфраструктури перевищили 155 млрд дол. США, а загальні потреби у відновленні – понад 486 млрд дол. [1, с. 4-6]. В умовах, коли бойові дії тривають, а євроінтеграційний курс набирає темпу, питання ефективного повоєнного відновлення бізнесу, громад та регіонів набуває стратегічного значення.

Тему можна обґрунтувати низкою взаємопов'язаних факторів. Насамперед, тривалий збройний конфлікт суттєво обмежує ефективне

функціонування ринкових механізмів, що зумовлює необхідність посилення державного регулювання та активного залучення міжнародної підтримки. Водночас набуття статусу кандидата на членство в ЄС формує нові вимоги до якості управління, рівня прозорості та дотримання принципів сталого розвитку. Окрім цього, недостатній рівень розвитку взаємодії між державою, бізнесом і територіальними громадами свідчить про слабкість соціального партнерства, що стримує ефективне відновлення економіки.

Станом на початок 2025 року понад 60% середніх та великих підприємств України задекларували участь у соціальних ініціативах під час війни — від благодійних внесків до відновлення соціальної інфраструктури [5, с. 14]. Платформа UNITED24 та програма «Велике будівництво» акумулювали значні кошти бізнесу для фінансування критичних об'єктів. Узагальнені дані щодо форм участі бізнесу у відновленні наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Форми участі бізнесу у повоєнному відновленні України (2022–2024 рр.)

Форма участі	Приклади / ініціативи	Частка компаній, %
Благодійні внески та гуманітарна допомога	UNITED24, корпоративні фонди	~62
Відновлення інфраструктури (ППП)	Школи, лікарні, ЖКГ у Львів. та Івано-Франків. обл.	~15
Збереження та створення робочих місць	Релокація виробництв на захід України	~38
ESG-ініціативи та соціальна звітність	Добровільна звітність великих компаній	~11

Джерело: складено автором на основі [5, с. 14–17; 1, с. 9]

На регіональному рівні виразним є досвід Львівської, Закарпатської та Івано-Франківської областей, де запроваджено механізми публічно-приватного партнерства для відновлення об'єктів громадської інфраструктури. Водночас лише близько 15% громад активно використовують інструменти PPP, що свідчить про значний нереалізований потенціал.

Аналіз ситуації дозволяє виокремити чотири системні проблеми:

1. Слабка взаємодія держави і бізнесу. Рішення про відбудову ухвалюються без залучення приватного сектора як рівноправного партнера, що знижує ефективність використання ресурсів [6, с. 45].

2. Недосконале законодавство. Чинне законодавство не створює достатніх стимулів для корпоративних інвестицій у відновлення; механізми

ППП перевантажені адміністративними бар'єрами, а КСВ-витрати не вважаються пільговою категорією оподаткування.

3. Низька прозорість і підзвітність. Відсутність обов'язкової ESG-звітності унеможлиблює об'єктивну оцінку соціального внеску бізнесу та гальмує залучення іноземних інвесторів.

4. Відсутність системних стимулів. Інвестиції у відбудову сприймаються бізнесом переважно як волонтерські, а не стратегічні: відсутні механізми повернення вкладень через концесії чи пріоритетний доступ до держзамовлень [3].

З урахуванням окреслених проблем доцільно запропонувати комплекс практичних рішень, спрямованих на підвищення ефективності взаємодії між державою, бізнесом і громадами.

Зокрема, недостатній рівень координації між основними учасниками відбудови може бути подоланий шляхом створення національної платформи соціального партнерства – постійно діючого тристороннього органу за участю держави, бізнесу та громад із прозорими процедурами відбору проектів і розподілу ресурсів.

Проблема обмеженої зацікавленості бізнесу у фінансуванні відновлення потребує вдосконалення податкового законодавства. Доцільним є запровадження податкового кредиту в розмірі 10–15% від обсягу інвестицій у відбудову зруйнованої інфраструктури в постраждалих регіонах, а також спрощення процедур реалізації публічно-приватного партнерства.

Низький рівень прозорості та довіри з боку інвесторів можна зменшити через впровадження обов'язкової ESG-звітності для підприємств із річним оборотом понад 50 млн грн відповідно до вимог європейської директиви CSRD, що сприятиме формуванню ринкових стимулів та залученню міжнародного капіталу[4, с. 30].

Водночас обмежена мотивація підприємств до соціально відповідальної діяльності зумовлює необхідність формування ефективної системи стимулювання бізнесу. З цією метою варто передбачити пріоритетний доступ соціально відповідальних компаній до державних замовлень, запровадити публічні рейтинги КСВ-активності, а також використовувати механізми концесії як інструмент повернення інвестицій у відновлені об'єкти.

Окремої уваги заслуговує адаптація міжнародного досвіду: польська модель відновлення 1990-х, досвід Сербії щодо залучення прямих іноземних інвестицій у постконфліктний період та ірландська модель тристороннього партнерства «державна–бізнес–університети» можуть бути імплементовані в українських реаліях з урахуванням євроінтеграційних зобов'язань [6, с. 51–54].

Отже, повоєнне економічне відновлення України є комплексним процесом, що не може бути реалізований виключно державою чи міжнародними донорами. Ключову роль відіграє бізнес як носій ресурсів, компетентностей та інноваційного потенціалу. Водночас нинішній рівень залучення приватного сектора є недостатнім через системні інституційні та регуляторні бар'єри.

Реалізація запропонованих заходів – удосконалення податкових стимулів, впровадження ESG-звітності, розбудова платформ соціального партнерства та адаптація міжнародного досвіду – дозволить сформувати ефективну екосистему відновлення, в якій бізнес стає не спонсором, а рівноправним учасником і бенефіціаром відбудови. Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробленні регіональних моделей партнерства та індикаторів оцінювання ефективності КСВ у відновленні.

Список використаних джерел

1. Київська школа економіки. Оцінка збитків та потреб у відновленні України : звіт. Київ : KSE Institute, 2024. 48 с.
2. Міжнародна організація праці. Трипартизм і соціальний діалог : посіб. Женева : МОП, 2019. 64 с.
3. Коваль О. П. Корпоративна соціальна відповідальність під час війни та в повоєнному відновленні. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2024. 4 с.
4. European Commission. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) : Directive 2022/2464/EU. Brussels, 2022. 58 p.
5. Український союз промисловців і підприємців. Бізнес і відновлення: підсумки 2024 : аналіт. доп. Київ, 2025. 32 с.
6. Світовий банк, Уряд України, Єврокомісія. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment 2024. Washington, D.C. : World Bank Group, 2024. 212 p.